

До спеціалізованої вченої ради К 35.052.23
Національного університету «Львівська політехніка»

Національний університет «Львівська політехніка»
М. Львів, вул. Князя Романа 1/3

В І Д Г У К

**офіційного опонента – доцента кафедри кримінального права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,
кандидата юридичних наук Ющик Олени Іванівни
на дисертацію Бережнюка Владислава Михайловича
«Поняття та загальні критерії індивідуалізації покарання при
призначенні покарання за кримінальним правом України», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче
право**

Вивчення поданих В.М. Бережнюком матеріалів дисертації та автореферату, а також ознайомлення з його публікаціями дає підстави стверджувати, що автором проведено правовий аналіз теми, актуальної в теоретичному та практичному аспектах, сформульовано висновки і пропозиції, що виносяться на захист.

Оцінюючи дисертацію в цілому, можна констатувати, що дисертант досяг поставленої мети та виконав завдання, робота написана на належному науковому та методологічному рівні. Цей загальний висновок підтверджується основними критеріями, за якими оцінюються такі наукові праці.

Актуальність теми дослідження. Призначення покарання як одна із форм реалізації кримінальної відповідальності є завершальною стадією застосування норм кримінального законодавства стосовно особи, яка визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення. Одним із найскладніших правозастосовних аспектів на практиці виникає при винесенні обвинувального вироку, в якому вказується остаточна міра покарання за вчинене кримінальне правопорушення. Тому помилки, які допускаються при призначенні покарання, порушують права та свободи засудженого, підривають авторитет та довіру до правосуддя, а це в свою чергу унеможлиблює досягнення мети покарання, передбаченої в частині 2 статті 50 КК України. Порушення зазначених вимог призначення покарання, в кінцевому випадку, призводить до зростання злочинності та послаблення держави в цілому.

З метою призначення справедливого покарання та його індивідуалізації відносно особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, законодавець закріпив певні критерії, якими повинен керуватися суд, а саме загальні засади призначення покарання. Останні повинні забезпечити реалізацію принципів призначення покарання, а саме законності, обґрунтованості, індивідуалізації, справедливості, гуманізму та

відповідності покарання вчиненому суспільно небезпечному діянню.

Залишаються нерозв'язаними чимало теоретичних і практичних проблем щодо розуміння загальних критеріїв індивідуалізації покарання при призначенні покарання. Судова практика зазвичай показує, що не достатньо керуватися лише законодавчо закріпленими критеріями призначення покарання. Тому при вирішенні питань, пов'язаних із призначенням покарання, перед судом постають певні проблеми, які інколи не отримують адекватного вирішення, що відображається в подальшому на застосуванні до особи несправедливого покарання. Вищевикладене свідчить про необхідність поглибленого теоретичного аналізу та практичної складової у питаннях застосування при призначенні покарання загальних критеріїв індивідуалізації покарання, що зумовлює потребу в науковому осмисленні цієї проблеми та виробленні єдиного підходу до її розв'язання.

Отже, обрана тема дисертаційного дослідження *Владислава Михайловича Бережнюка* «Поняття та загальні критерії індивідуалізації покарання при призначенні покарання за кримінальним правом України» має вагомим значення для вдосконалення системи правосуддя, в частині призначення покарання за принципом індивідуалізації покарання, і є своєчасною і перспективною для подальших досліджень.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність не викликає зауважень. Дисертаційне дослідження дійсно містить наукові положення, які мають науково-теоретичне значення для кримінально-правової науки. Розглянута судова практика визначила практичну спрямованість пропозицій внесення змін до національного кримінального законодавства.

Відповідають встановленим вимогам та не викликають заперечень *об'єкт* та *предмет* дослідження. Їх визначено згідно з вимогами до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Належний науковий рівень дисертації В.М. Бережнюка забезпечується правильною постановкою мети і визначенням відповідно до цього завдань дослідження, які відповідають структурі роботи, змісту викладеного матеріалу й отриманим науковим результатам. Визначені в науковій праці завдання вирішуються у роботі, що у свою чергу свідчить про досягнення поставленої мети дослідження. Структура дисертації логічна та обґрунтована, послідовна й завершена. Обсяг дисертаційного дослідження відповідає встановленим вимогам і складає 225 сторінок, з яких 183 сторінки основного тексту. У дисертації використано достатній набір методів дослідження. Так, у роботі застосовані світоглядні підходи, загальнонаукові, спеціальні та конкретні методи наукового пізнання. Автор детально пояснив, для розв'язання яких задач використовується кожен метод дослідження (С. 17-18), що відповідає змісту роботи. Особливо слід відзначити вдале використання автором функціонального та діяльнісного підходів у частині дослідження та обґрунтування проблематики практично у всіх підрозділах роботи.

Дисертант опрацював значний масив загальнонаукової та спеціальної

літератури, нормативних актів, зарубіжних джерел (240 найменувань). Поряд із працями з проблем кримінального права, кримінології, міжнародного права, використано літературу з інших галузей права, кримінального процесу, кримінально-виконавчого права, філософії.

Обґрунтованість наукових результатів підтверджується і тим, що автор робить висновки на підставі аналізу й порівняння поглядів, концепцій зарубіжних та вітчизняних науковців, вдало ілюструє їх результатами аналізу матеріалів законодавчої, судової та виконавчої практики. Висновки до розділів і загальні висновки відповідають сутності розглянутих питань, відзначаються чіткістю викладених думок.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі кримінально-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ у межах науково-дослідних робіт: «Проблеми реформування правової системи України» (номер державної реєстрації 0112U007492); «Протидія злочинам, підслідним ОВС: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номер державної реєстрації 0115U006501); «Протидія злочинам, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номер державної реєстрації 0118U005374).

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У цілому науковий рівень рецензованої роботи дозволяє надати виключно позитивну оцінку змісту роботи та автореферату дисертації, з чого можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження В.М. Бережнюка є завершеною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту і засвідчує про особистий внесок здобувача в науку кримінального права України.

Аналіз змісту дисертації свідчить про те, що автором розроблено низку нових теоретичних положень, а також поглиблено існуючі знання щодо поняття та критеріїв індивідуалізації покарання при призначенні покарання.

До найбільш вагомих результатів, що відбивають наукову новизну дослідження, належать такі положення:

уперше: охарактеризовано критерій розмежування принципів індивідуалізації та справедливості при призначенні покарання, який визначається не стільки в площині засобів реалізації розглянутих принципів, скільки у сфері кінцевого результату їх функціонування: індивідуалізація покарання завжди персоніфікована й стосується перевиховання особи винного та приватної превенції, натомість справедливість покарання визначена державним й суспільним осудом та думкою потерпілого стосовно співмірності вчиненого кримінального правопорушення та призначеного покарання; обґрунтовано необхідність усунення колізій, що мають місце під час практичного застосування інституту досудової пробації. Зокрема, щодо 1) недоцільності виключного покладення рішення про застосування досудової

пробації на суд, у тому числі за власною ініціативою, що може ставити під сумнів адекватну реалізацію ключових стандартів його діяльності – безсторонності і неупередженості; 2) найменування відповідного різновиду пробації як досудового, так і форми, в якій вона втілюється – «досудова доповідь», що суперечить її застосуванню у судовому провадженні; 3) доцільності підготовки досудової доповіді на стадії досудового розслідування з метою забезпечення економії сил і засобів, які використовують органи досудового розслідування;

удосконалено: положення про необхідність визначення міри покарання з врахуванням загальних критеріїв індивідуалізації покарання, нівелювання яких неодмінно входить в очевидне протиріччя із закріпленими в кримінальному праві принципами покарання – справедливості, диференціації, доцільності, адекватності; положення про необхідність розширення сфери судового правозастосування при реалізації принципу індивідуалізації покарання при призначенні покарання, що дасть можливість брати до уваги конкретні особливості кожного кримінального провадження, ретельніше враховувати позицію потерпілого при призначенні покарання й гнучко підходити до захисту його прав і законних інтересів, забезпечувати обґрунтованість прийнятого рішення; положення про необхідність законодавчого тлумачення поняття та конкретизації загальних критеріїв індивідуалізації покарання, визначення міри їхнього впливу на вид і розмір покарання, що призначається судом;

набули подальшого розвитку: положення щодо поняття індивідуалізації покарання як визначення судом виду й конкретної міри покарання на основі врахування індивідуального ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, персоніфікованих якостей особи винного й ряду пом'якшуючих та обтяжуючих покарання обставин, що спрямоване на забезпечення досягнення цілей загальної превенції (відновлення соціальної справедливості) і приватної превенції (виправлення засудженого); положення щодо поняття критеріїв індивідуалізації покарання як обставин, які суттєво впливають на обрання щодо особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, справедливого і обґрунтованого судового рішення; положення про необхідність нерозрізненого врахування загальних критеріїв індивідуалізації покарання, їх оцінку як відповідної сукупності «орієнтирів» з врахуванням яких суд може обрати справедливу міру покарання.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх можна використати у:

науково-дослідній сфері як підґрунтя для подальших загальнотеоретичних наукових досліджень проблем призначення покарання;

навчальному процесі при викладанні Загальної та Особливої частин кримінального права та відповідних спецкурсів, підготовки навчальних посібників, підручників, науково-практичних коментарів, проведення науково-дослідних робіт студентів (Акт про реалізацію наукових досліджень

Львівського державного університету внутрішніх справ № 33 від 12 січня 2021 року);

нормотворчому процесі при розробці пропозицій щодо подальшого вдосконалення кримінального законодавства України у напрямку реалізації загальних критеріїв індивідуалізації покарання при призначенні покарання; правозастосовній діяльності для удосконалення діяльності судових та правоохоронних органів у сфері призначення покарання та інших заходів кримінально-правового впливу (довідка Головного управління Національної поліції у Чернівецькій області № 1548/2 від 15 січня 2021 року).

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження.

Дисертація складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, двох розділів, що містять шість підрозділів, шість підпунктів, висновків, списку використаних джерел.

Викладені у вступі та розділах основної частини роботи положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують в тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, до кінця не розробленими в науці і перспективними для дослідження.

Свої думки, висновки та пропозиції дисертант підтверджує науковою дискусією, критичним аналізом поглядів вітчизняних науковців. Відтак, можна стверджувати, що висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, мають достатній рівень достовірності та обґрунтованості.

Науковий інтерес становлять, насамперед, такі положення праці дисертанта:

1. У підрозділі 1.1. дисертації *«Призначення покарання в межах співвідношення ідей справедливості та індивідуалізації»* (с. 22-41) зауважено, що формальна сторона справедливості безпосередньо пов'язана з індивідуалізацією покарання й передбачає найбільш повне та всебічне врахування всіх критеріїв призначення покарання для того, щоб останнє було співмірним скоєному.

Вірно зроблено висновок, про те, що індивідуалізація кримінальної відповідальності й, відповідно, покарання постає одним із необхідних і базових елементів всієї конструкції взаємопов'язаних завдань кримінального законодавства, принципів кримінальної відповідальності, цілей покарання, інших заходів кримінально-правового характеру й основних інститутів кримінального права. Її призначення полягає в тому, щоб, насамперед, реалізувати принцип справедливості, створити передумови досягнення цілей покарання, зокрема виправлення засудженого й попередження скоєння нових злочинів. Сутність принципу індивідуалізації покарання полягає в необхідності точного й послідовного врахування всіх характерних рис конкретного правопорушення і його суб'єкта та вибору адекватної міри покарання з метою досягнення оптимальних результатів для впливу на свідомість, поведінку правопорушника і попередження скоєння ним повторних правопорушень (с.35-36).

2. У підрозділі 1.2. *«Поняття та правова природа принципу*

індивідуалізації покарання при призначенні покарання» встановлено, що індивідуалізація покарання – це визначення судом виду й конкретної міри покарання на основі врахування індивідуального ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, персоніфікованих якостей особи винного й ряду пом'якшуючих та обтяжуючих покарання обставин, що спрямоване на забезпечення досягнення цілей загальної превенції (відновлення соціальної справедливості) і приватної превенції (виправлення засудженого) (с.55).

Слід погодитись з автором, що індивідуалізація покарання видається для кримінального законодавства не якимось «випадковим» явищем; вона знаходиться в тісному логічному зв'язку з усіма найбільш принциповими його положеннями, зокрема й з визначенням кримінального правопорушення через його матеріальну ознаку. Завдяки такому взаємозв'язку можна дати оцінку кримінальному правопорушенню із сутнісного змісту, виходити з певної (визначеної) градації ступеня його суспільної небезпеки та враховувати все розмаїття індивідуальних обставин, характеризуючих діяння й особу винного (с. 68).

3. Атрибутивність судового розсуду в контексті реалізації принципу індивідуалізації покарання при його призначенні розглянуто в *підрозділі 1.3. дисертації* (с.70-91).

Вважаю слушною пропозицію автора про те, що за умови відсутності чіткого визначення, межі суддівського розсуду повинні окреслюватися при вирішенні конкретних матеріалів кримінального провадження, розступатися перед постійною непередбачуваністю життя, унікальністю кожної життєвої ситуації. Остаточне формування дискреційного судового рішення залежить від багатьох факторів: конкретних обставин кримінальної справи, абстрактного характеру норми, яка регулює кримінальні правовідносини, рівня підготовки матеріалів справи, поведінки сторін і професіоналізму їхніх представників. Однак лише індивідуальна правова свідомість судді повинна бути останньою інстанцією для ухвалення справедливих вироків (с. 89).

4. У *другому розділі* дослідження *«Загальні критерії індивідуалізації покарання при призначенні покарання за кримінальним правом України»* проаналізовано загальні критерії індивідуалізації призначення покарання за кримінальним правом України. Заслуговує на увагу, що в цьому розділі автор деталізовано розглянув такі важливо необхідні критерії, які враховує суд при призначенні покарання: особу винного, ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання (с. 94-189).

5. Вартою уваги є запропонована диференціація даних про особу винного, яка дозволяє виокремити максимально можливу кількість характеристик, необхідних для індивідуалізації покарання при його призначенні. Автор їх класифікує так: *соціально-демографічні дані* (стать, вік, сімейний стан, ставлення до сім'ї та дітей, освіта, професія, посада, місце роботи, матеріальне становище, побутова й виробнича характеристика, ставлення до навчання (для учнів, студентів), почесні звання); *морально-психологічна характеристика особи* (темперамент); *фізіологічні дані* (стан

фізичного й психологічного здоров'я; вчинення злочину у стані алкогольного, наркотичного або токсичного сп'яніння); дані, що характеризують правовий статус особи (наявність або відсутність судимості). (с.110)

6. Підтримую закріплення в окремій статті КК України такого положення: *«Враховуючи при призначенні покарання особу винного, суд повинен виходити з аналізу комплексу соціально-демократичних, морально-психологічних та кримінально-правових характеристик особи, які проявилися до, під час і після вчинення кримінального правопорушення».* (с. 113)

7. Заслуговує на увагу констатація, що досудова доповідь органу пробації виконує такі функції як: інформаційну (надання біографічних даних щодо особи обвинуваченого, її соціальної, поведінкової та психологічної характеристики, попередніх випадків притягнення до відповідальності), прогностичну (формулювання моделі майбутньої поведінки особи обвинуваченої, впливу різних чинників на її виправлення), правоохоронну (охорона прав потерпілого від злочину, суспільства від майбутніх протиправних учинків), правозастосовну (забезпечення необхідними даними про правопорушника та вчинений злочин є підставою для ухвалення суддею відповідного правового акта про застосування пробаційних заходів) (с.122).

8. На сторінці 146 автор робить цілком слушний висновок, що ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення як критерій, який має враховуватися під час призначення покарання, має важливе значення для обрання конкретного виду та розміру покарання за вчинений злочин. Саме ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення є об'єктивною детермінантою, яка повинна акумулювати в собі всі негативні наслідки, що настали через порушення кримінально-правової заборони; саме він є однією з основ для визначення покарання, яке належить призначити особі для досягнення умовної співрозмірності між кримінальним проступком чи злочином та покаранням.

9. Вартою уваги є пропозиція закріпити в чинному Кримінальному кодексі України окремою статтею порядок врахування обставин, що обтяжують покарання, в основу законодавчої моделі якої можуть бути покладені такі рекомендації: *при встановленні тільки обставин, що обтяжують покарання може призначатися передбачений у санкції максимальний строк обраного виду покарання, тобто цей строк може збільшуватися до його максимального порогу, зафіксованого в Загальній частині КК України(с. 183).*

Вивчення дисертації показує **достатню апробацію** основних положень, висновків та пропозицій наукового дослідження, які викладені в роботі та рекомендовані для використання у навчальному процесі і практичній діяльності правоохоронних органів та суду. Основні положення дисертації, теоретичні та практичні висновки і рекомендації були оприлюднені та обговорені у виступах дисертанта на 5-ти наукових заходах.

Оцінка ідентичності змісту автореферату та основних положень дисертації. В авторефераті викладені основні положення дисертаційної роботи.

Структура автореферату повністю відповідає структурі тексту дисертації, його зміст відображає основні положення та результати дослідження, викладені в дисертації. Дисертація та автореферат відповідають вимогам МОН України. Отже, за своїм змістом **автореферат ідентичний основним положенням тексту дисертаційного дослідження.**

Оформлення дисертаційного дослідження та автореферату. Дисертаційне дослідження та автореферат дисертації оформлено згідно з нормативними вимогами і стандартами, з дотриманням системного викладення матеріалу. Робота написана державною літературною мовою. Слід особливо відмітити відмінний науковий стиль роботи.

Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації викладені у дисертації та авторефераті, характеризуються послідовністю, аргументованістю і завершеністю.

Викладене вище є підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Владислава Михайловича Бережнюка «Поняття та критерії індивідуалізації покарання при призначенні покарання за кримінальним правом» як самостійного наукового дослідження з актуальної й важливої для науки та практики проблеми.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, слід вказати на його окремі **висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження або вказують на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час публічного захисту.**

1. У запропонованому положенні наукової новизни автор зазначає, що необхідно визначити міру покарання з врахуванням загальних критеріїв індивідуалізації покарання, нівелювання яких неодмінно входить в очевидне протиріччя із закріпленими в кримінальному праві принципами покарання – справедливості, диференціації, доцільності, адекватності (с.15).

Поза увагою дисертанта залишено один із основоположних принципів призначення покарання – принцип гуманізму. Вказаний принцип забезпечує при індивідуалізації призначення покарання визнання цінності людини як особистості, поваги до її гідності, основних прав, свобод та законних інтересів. Позитивним було б в межах *підрозділу 1.1.* дисертації розглянути призначення покарання в межах співвідношення ідей справедливості, гуманізму та індивідуалізації.

2. Зосереджуючи увагу на дослідженні поняття та загальних критеріях індивідуалізації покарання, автор зазначає, що вони характеризуються нечіткістю та неоднозначністю, основною причиною чого є відсутність нормативного визначення в кримінальному законодавстві (с. 45). Варте уваги звернення до положень Проекту Кримінального кодексу України, розробленого робочою групою з питань розвитку кримінального права, створеною Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. У вказаному Проекті пропонується закріпити такий принципі кримінального права, як «Індивідуальність» (стаття 1.2.5.), розширити перелік Загальних правил призначення покарання (стаття 3.2.1.), видозмінити перелік обставин, що пом'якшують або обтяжують покарання (статті 3.2.2, 3.2.3).

3. На с. 50-51 зазначається, що суб'єктом диференціації виступає законодавець, встановлюючи кримінальну відповідальність і типове покарання за той чи інший вид кримінального правопорушення, а суд вибирає конкретну, індивідуальну міру відповідальності в межах, уже визначених законодавцем на попередніх етапах. При цьому необхідно було звернути увагу на значення кримінально-правової кваліфікації діяння для подальшої індивідуалізації покарання. На цьому етапі відбувається кримінально-правова оцінка суспільно небезпечного діяння із застосуванням конкретної норми кримінального закону. На основі кваліфікації вчиненого за певною нормою Особливої частини Кримінального кодексу відбувається індивідуалізація кримінальної відповідальності в межах санкції цієї статті. Тому в разі помилкової кваліфікації суд не зможе призначити покарання у відповідності із принципом індивідуалізації.

4. Автор зауважує, що використання герменевтичного методу при аналізі базисних положень кримінально-правових актів, роз'ясненні їхнього внутрішнього змісту в контексті окресленої у цьому підрозділі дисертації проблеми дає підстави стверджувати, що сучасне кримінальне законодавство України (ч. 3 п. 1 ст. 65 КК України) не вимагає визначення суспільної небезпеки особи. Навпаки, виходячи з граматичного тлумачення положень закону, можна зробити висновок, що слова «ступінь суспільної небезпеки» стосуються словосполучення «кримінальне правопорушення», тоді як словосполучення «особа винного» знаходиться в реченні в родовому відмінку, що вказує на самостійність цього критерію призначення покарання поряд із ступенем тяжкості кримінального правопорушення (с. 104).

Важко погодитись з таким трактуванням, оскільки при звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки (ст. 48 КК України) або звільненні від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності (ч.4 ст. 74 КК України) однією з умов такого звільнення є втрата особою суспільної небезпечності. В цьому випадку ступінь суспільної небезпечності розглядається не в контексті кримінального правопорушення, а саме особи винного.

5. Не можу не звернути увагу на те, що дисертант погоджується з думкою науковців, що формальне перейменування злочину на кримінальне правопорушення у низці випадків видається невинуватим. Зокрема, у ст. 107 КК України, адже умовно-дострокове звільнення може застосовуватися лише до неповнолітніх осіб, які відбули певну частку від призначеного строку покарання у виді позбавлення волі за нетяжкий, тяжкий чи особливо тяжкий злочин; можливість умовно-дострокового звільнення за вчинення кримінального проступку не передбачена (с. 145).

Але вказане твердження не зовсім вірне, оскільки, відповідно до ст. 107 КК України, умовно-дострокове звільнення застосовується до осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Відповідно до кримінального законодавства, за вчинення кримінального проступку не може призначатись такий вид покарання, що, в свою чергу, виключає можливість застосування умовно-дострокового звільнення.

6. Забезпечення належного балансу між правами правопорушників, врахування позиції потерпілого при призначенні покарання та інтересів суспільства в частині його безпеки можливі лише за умови усунення колізій та неузгодженостей, що мають місце під час застосування інституту досудової пробації на практиці. Зокрема, автор вважає доцільною підготовку досудової доповіді на стадії досудового розслідування з метою забезпечення економії сил і засобів, які використовують органи досудового розслідування. (с. 186).

Необхідно зазначити, що на цьому етапі кримінального провадження суд жодним чином не знайомиться з матеріалами, що мають сторони, не досліджує докази і взагалі не має ніякої інформації стосовного конкретного кримінального провадження, за винятком обвинувального акту з додатками, які надійшли до суду від прокурора. Більше того, завданням суду, відповідно до сформульованих у ст. 2 КПК України завдань кримінального провадження, є забезпечення швидкого, повного та неупередженого судового розгляду. Ініціювання ж судом у підготовчому провадженні складання досудової доповіді ставить під сумнів його неупередженість, оскільки, не дослідивши поки що жодних доказів, суд наперед вирішує питання щодо необхідності підготовки письмової інформації стосовно соціально-психологічної характеристики обвинуваченого, оцінки ризиків вчинення ним повторного кримінального правопорушення та висновку про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

7. В роботі неодноразово зустрічаємо термін «відновлення соціальної справедливості» (с.с. 20, 53, 55, 189). Позитивним було б висвітлення власної позиції автора щодо розуміння такого термінологічного звороту та з'ясування його місця серед загальних критеріїв індивідуалізації призначення покарання.

Висловлені критичні зауваження істотно не впливають на загалом позитивну оцінку дисертаційного дослідження, оскільки більшість із них є дискусійними або можуть бути предметом дискусії в ході публічного захисту дисертації.

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань».

Рецензована робота є самостійною науковою кваліфікаційною працею. Основні положення дисертації відображені в публікаціях та авторефераті. Зміст статей дисертанта, опублікованих у виданнях, що включені до переліку наукових фахових видань України, і тез доповідей на конференціях відображають основні результати дисертаційного дослідження та відповідають вимогам, встановленим МОН України.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що тема дисертаційного дослідження *Бережнюка Владислава Михайловича «Поняття та загальні критерії індивідуалізації призначення покарання за кримінальним правом України»* є актуальною. Сформульовані автором висновки і рекомендації достатньо аргументовані, містять наукову новизну, мають теоретичне та практичне значення.

Дисертація **Бережнюка Владислава Михайловича** на тему **«Поняття та загальні критерії індивідуалізації призначення покарання за кримінальним правом України»**, подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю **12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право**, є завершеною науковою роботою, виконана особисто здобувачем у виді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які виконують конкретне наукове завдання щодо вдосконалення загальних критеріїв індивідуалізації призначення покарання, а також відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями), а її автор, **Бережнюк Владислав Михайлович**, за результатами публічного захисту, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю **12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право**.

Офіційний опонент
доцент кафедри
кримінального права
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
кандидат юридичних наук, доцент

Підпис О.І. Ющик засвідчую
Начальник відділу кадрів

Олена ЮЩИК

Наталія ЯЦЕНЮК